

**Vicent Beltran i Calvo, Joan-Lluís Monjo i Mascaró,
Vicent-Josep Pérez i Navarro:**

El parlar de Guardamar (un estudi del valencià meridional fronterer)
Barcelona: Curial Edicions Catalanes / Publicacions de l'Abadia de
Montserrat, 2004 (Textos i estudis de cultura catalana; 97),
ISBN 84-841-5583-8, 133 pàgs.

Sovint s'ha dit (i s'ha escrit) que la dialectologia és la germana pobra de la filologia; no sé si aquesta afirmació és certa, però el que sí sé és que no pot queixar-se pas de no disposar de publicacions que s'hi dediquin, especialment des dels sectors més marginals (entengui's no centrals) del domini lingüístic. “De Salses a Guardamar i de Fraga a l'Alguer”, diu la dita; doncs, tret de la localitat primera, la resta poden enorgullir-se de tindre la seua descripció lingüística particular. Vicent Beltran, Joan-Lluís Monjo i Vicent-Josep Pérez s'han ocupat d'oferir-ne una sobre la localitat fronterera, pel sud, del nostre domini lingüístic. Sota el títol *El parlar de Guardamar* i el subtítol *Un estudi del valencià meridional fronterer*, aquests tres autors pretenen, com ells mateixos indiquen a la introducció, “aprofundir en els aspectes fonètics, morfosintàctics i lèxics que caracteritzen el parlar més meridional del domini lingüístic català” i també “que aquest esforç valga d'estímul a les jòvens generacions guardamarenques perquè prenguen consciència del

patrimoni cultural que s'hi ha transmès de generació en generació i que valoren la necessitat de conèixer-lo i potenciar-lo”.

Es tracta, doncs, manllevant el terme del Mestre Veny, d'un testimoni d'*ecodialectologia*. I mai millor dit, perquè, a banda d'oferir la descripció lingüística del parlar, els autors s'entretenen, en el lèxic, a deixar constància d'una gran quantitat de vocabulari de pràcticament tots els camps semàntics, destacant —per damunt dels altres— el de la mar (expressions pesqueres i noms populars dels peixos). El lector potser podrà trobar fins i tot excessiva la llista de termes que s'hi inclouen, que, tot i que molt exhaustiva, no indica el significat d'algunes expressions que es poden fer opaques a alguns receptors (“caure un bac”, “rampa”, “revencillà”...). Però anem a pams.

El llibre, publicat per l'Abadia de Montserrat i Curial Edicions, comença amb unes consideracions inicials en què s'inscriu el parlar de Guardamar en el seu context, com a última mostra del català a l'Horta d'Oriola i analitza les causes d'aquesta possible supervivència. Seguidament, el capítol “Notes sociolingüístiques” mira d'escatir quina és la percepció que els guardamarencs tenen del seu parlar i quina és la que en tenen els pobles veïns. Els autors afirmen que, igual com en altres indrets de frontera, els parlants de Guardamar són conscients de la seua condició geogràfica extrema i del seu particularisme lingüístic, resultat de la confluència i el compromís entre els models referencials propis de la llengua catalana i l'espanyola (p. 13). Aquesta situació “particular”, híbrida, genera explicacions etiològiques i rondalles, com ara la que recullen els autors sobre Nostre Senyor, que va repartint llengües pels pobles i quan arriba a Guardamar decideix que d'allà no passa i per això allà es parla el valencià, barrejat amb el castellà. Aquest apartat inclou, a més, valoracions que els usuaris tenen sobre el seu parlar.

Seguidament es troba la descripció lingüística de Guardamar, que inclou, com ja s'ha indicat, a banda de les qüestions fonètiques i morfosintàctiques més rellevants, un estudi molt detallat del lèxic. Potser es troba a faltar, prèvia a la descripció del parlar, un apartat en què s'especifiqui en quin sistema es basa la transcripció fonètica i quines són les llicències ortogràfiques que es prendran a l'hora de transcriure ortogràficament els termes analitzats (no ocorre això en la transcripció de textos, capítol en el qual sí que s'avisava d'entrada quines són les llicències ortogràfiques concedides).

A l'apartat de lèxic s'hi estudien diferents camps semàntics, entre els quals es troben les parts del cos, la gastronomia, les feines del camp, els noms d'algunes plantes, moixons, peixos, meteorologia popular, les formes de pesca, els jocs infantils, una petita llista toponímica (molt poc desenvol-

lupada) i un apartat de malnoms. Els autors justifiquen l'extensió del capítol dedicat als productes de la pesca indicant que es tracta d'un camp semàntic especialment conservador, no interferit, que presenta una gran riquesa lèxica, genuïnament catalana, i una impermeabilitat més gran a l'adopció de castellanismes, tot i la força que exerceixen, en aquest sentit, l'escola i els mitjans de comunicació.

El treball s'acaba amb un recull de textos dialectals que s'agraeix. Es tracta de transcripcions ortogràfiques literals del relat dels informants que permeten conèixer de primera mà el parlar de la zona. Finalment, les conclusions s'ocupen de comparar el parlar de Guardamar amb el dels parlars veïns i d'encabir-lo en el sistema dialectal català, al mateix temps que repassen, des del punt de vista sociolingüístic, el trencament en la transmissió intergeneracional de la llengua i les seues causes.

En aquesta situació particular, el llibre s'entén també com una ajuda a la preservació i/o recuperació de l'autoestima lingüística dels guardamarencs, als quals se'ls mostra, de manera exhaustiva i apassionada, un dels tresors més grans de què disposen i se'ls anima a mantindre'l i defensar-lo. Els autors poden sentir-se'n plenament orgullosos.

Olga Cubells Bartolomé (Tarragona)